

Datum 2021-09-15
Vår referens SHM

Remissyttrande

Omställningsstudiestöd – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden, DS 2021:18

Kompetensföretagen är en bransch- och arbetsgivarorganisation för företag med verksamhet inom rekrytering, omställning och bemanning. Vår främsta uppgift är att säkerställa en fortsatt väl fungerande och expanderande bransch för kompetensföretag i Sverige på en föränderlig arbetsmarknad. Kompetensföretagen har tagit del av departementspromemorian och lämnar följande synpunkter.

Allmänna synpunkter

Kompetensföretagen har tagit del av innehållet i promemorian och tillstyrker förslagen. Det finns emellertid delar av promemorian som Kompetensföretagen vill kommentera som har stor betydelse för reformens framgång.

Inledningsvis vill Kompetensföretagen varna för en utveckling där individen möts av ett alltför spretigt stöd när han eller hon ska söka omställningsstudiestöd. Enligt vår uppfattning bör arbetsuppgifterna studie- och yrkesvägledning ligga på omställningsföretagen och inte på omställningsorganisationerna. Individen ska kunna få rådgivning av en rådgivande aktör, dvs de fristående leverantörerna, och inte behöva vända sig till olika organisationer för olika typer av rådgivning när han eller hon behöver stöd. Det riskerar att individen får motstridiga råd och dessutom att vägen till omställning blir onödigt snårig. Enkelhet för individen kommer att gynna att fler tar chansen till omställning på arbetsmarknaden.

Kompetensföretagen välkomnar förslaget att förbättra förutsättningarna för vuxna att finansiera sina studier. Arbetsmarknaden förändras i snabb takt och behoven av vidareutbildning för anställda ökar. Detta gäller inte minst personal som har en utbildning som ligger längre bak i tiden. För den kategorin personal kan det också, till exempel på grund av försörjningskrav och allmänna livsvillkor, vara svårt att återigen sätta sig på skolbänken och försörja sig på helt på dagens studiemedel.

För företagen, å sin sida, är det av yttersta vikt att få tillgång till väl utbildad personal. I ett läge där utbildningskraven ständigt förändras kan det vara svårt att få tillgång till personal med adekvat utbildning. Bristen på personal med adekvat utbildning leder till att våra företag inte kan utvecklas i den takt som annars varit möjligt. Detta leder i sin tur till att Sverige förlorar i konkurrenskraft.

En annan aspekt på detta problem är att många av våra medlemsföretag har väl utbildad personal som arbetat i företagen i många år, men där utbildningen ligger efter. Detta gäller inte minst inom den kunskapsintensiva tjänstesektorn. För att den personalkategorin ska kunna arbeta kvar i företagen krävs vidareutbildning. När pensionsåldern successivt höjs blir det än tydligare.

2.4 Livslångt lärande – en nödvändighet på arbetsmarknaden

Som utredningen konstaterar så är det idag dålig avkastning för individen att genomgå högre utbildning. Den så kallade utbildningspremien är låg i Sverige. Detta gör det än viktigare att hitta ett system där det blir lönsamt för individen att göra en personlig insats för att stärka sin kompetens.

4.4 Etableringsvillkoret

Utredningen föreslår att ett tvådelat arbetsvillkor för att man ska få ta del av omställningsstudiestöd, ett etableringsvillkor och ett aktualitetsvillkor. Båda dessa förefaller rimliga även om 16 arbetstimmar i veckan kanske är i minsta laget.

5.1 Utbildningar i Sverige som ger rätt till studiestöd enligt studiestödslagen

Utredningen föreslår att utbildningar utomlands inte ska kunna omfattas av omställningsstudiestödet. Kompetensföretagen delar utredningens uppfattning att utlandsstudier inte har samma koppling till svensk arbetsmarknad som studier inom Sverige, men att helt utesluta denna möjlighet vore olyckligt. Att dessutom koppla det till ökad risk för missbruk av systemet är inte acceptabelt. Kontrollsystemen måste vara utformade på ett sätt som kraftigt minskar risken för missbruk. Den stora mängden individer ska inte tvingas försaka en utbildning för att andra individer fuskar och för att kontrollsystemen inte fungerar tillfredsställande. Det är inte orimligt att tro att det kan finnas utbildningar i utlandet som både gynnar individen och näringslivet i Sverige, inte minst den kunskapsintensiva tjänstesektorn.

5.5 Utbildningen ska stärka den studerandes framtida ställning på arbetsmarknaden med beaktande av arbetsmarknadens behov

Förslaget främjar ökad rörlighet på arbetsmarknaden. Detta eftersom förslaget både riktar in sig på att höja utbildningsnivån på befintlig arbetsplats och att stärka individens möjligheter att söka sig till nya arbetsplatser och utmaningar. Kompetensföretagen anser det därför rimligt att man inte ska kunna erhålla omställningsstudiestöd för utbildning av hobbykaraktär. Det är dock viktigt att påpeka att reformen sannolikt kommer att leda till en del gränsdragningsproblem, inte minst när det gäller förslaget att omställningsstudiestöd inte ska kunna ges för utbildning som enbart syftar till att möta kompetensbehoven hos specifik arbetsgivare.

6.4.4 Omställningsstudielån ska kunna lämnas för att begränsa ett inkomstbortfall vid studier

Kompetensföretagen anser att avvägningen mellan lån och bidrag i förslaget är bra. I den mån bidraget inte räcker för individens försörjning är det rimligt att individen, genom att ta lån, bidrar till sin egen försörjning. Det ökar incitamenten att välja adekvat utbildning men också att slutföra denna inom rimlig tid.

7.1 Omställningsstudiestödet ska administreras av CSN

När det gäller rutiner för utbetalning och kontroll anser Kompetensföretagen att det är rimligt att staten använder sig av befintliga strukturer, det vill säga Centrala studiestödsnämnden, för uppdraget. Det är av yttersta vikt att kontrollfunktionerna fungerar väl så att systemet inte överutnyttjas eller utnyttjas på ett olagligt sätt. Vi välkomnar att omställningsstudiestödet omfattas av bidragsbrottslagen och att CSN får en skyldighet att polisanmäla misstänka bidragsbrott. Detta är nödvändigt för att systemet ska ses som trovärdigt och hållfast. Att man ska kunna styrka sin inkomst är att betrakta som en självklarhet.

Stockholm 2021-09-15

Patrik Eidfelt

Förbundsdirektör Kompetensföretagen